

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 1521. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1818_330-txt-shoot-idm123.pdf (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Medens jeg i Vinter og en Deel af Sommeren sad, som jeg var muret, mellem Nordens gamle Krøniker; da blev jeg ikke sjelden tung om Hjertet, thi det syndes mig livagtig, som om jeg sad i de afgangne Høvdingers aabne Begravelse, og stirrede paa Kisterne, paa Bauta-Stenene, paa de mølædte Faner, og de andre Mindes-Mærker om et længst forsvundet Kæmpe-Liv, som jeg kun mægtede at skjelne mat ved Nat-Lampens dunkle Skin. Dødens Stilhed omgav mig, og mit eget Aande-Dræt var Alt hvad jeg hørde, kun igjennem det syndes mig stundum som en sagte Stemme af Saxos og af Snorros Aand tilhviskede mig glemte Ord fra Heden-Old, der styrkede mit Hjerte til at slaae roligt i de Dødes rædselsfulde Boelig, bortpustede Søvn, som saa tidt vilde leire sig tung paa Øie-Laagene, og klarede, ei veed jeg ret, om Øiet eller Lampens Skin, saa Mindes-Mærkerne forbandt sig til en livlig Kjæde, til et opmuntrende og lysteligt Syn. Dog, længe kan man ikke sidde taus og ene i den aabne Grav, og dog beholde Liv og Mod og Munterhed til Lytten efter hedenfarne Aanders sagte Hvisken, til ei at synke mat og mødig ned imellem Kisterne, det har jeg maattet lære, og naar man nu kanskee, i Danmark og Norge, vil synes det er sært, at kun saa Lidet af de gamle Aanders Tale lyder høit igjennem mig; da har man sikkert mindre Føie til at spørge mig: hvorfor? end jeg har til at svare med den af Gravens Nat opkomne Asmund Alfsøn:

- 1 I feireste Huus er ei Fryd eller Mag
For Menneske-Afkom at finde,
Naar alt som den eenlige Spurv under Tag
I Taushed man sidder derinde,
Nei, ynkelig faren og stædt er den Mand,
Som vanker forladt i de Levendes Land!
- 2 1522Men jeg sad i Dybet, saa øde, saa tyst,
I Hulen, i Mulm og i Mørke,
Hvor Kvalmen saa lummer bespændte mit Bryst,
Og Liiglufft fortæred min Styrke;
Der ene jeg sad, uden Haab, uden Trøst,
Med Lyset berøvet al Øinenes Lyst!
- 3 Hvad undres, I Kæmper, da over endnu!
Jeg maatte vel blegne og bløde,
Ja blegne i Mulm og i Kvalm og i Gru,
Og bløde i Kamp med de Døde!
Ja, Alt hvad som lever, om Nat og om Dag,
Vel Farve maa skifte i Dødninge-Lag!

Saa kvad jeg i Asmunds Navn, der jeg, styrket ved at skue Bøge-Maien i Skjærsommer, og høre Natter-Galens Slag i Sællands Skove, følte mig oplivet til ved Gravens Dør at lytte end til Aandernes Tale om Olav Tryggesøn og Frode Fredegod! Saa kvad jeg da, og kunde, siger jeg, anvende det paa mig, med *mere* Føie, *end* man kunde spørge: hvi jeg blev ikke uophørlig ved at lytte; men jeg gjør det ikke uden halvveis, fordi jeg ellers løi mod Sandhed, og beskjemmede den *Troe*, det er min Pligt at ære: den Troe som tænder Lys i Graven selv, beløi den Aand, som vender aldrig Haabets Fakkell, bagtalde den Stav, som støtter kraftelig, selv paa den sidste, mørkeste og frygteligste Vandring gjennem Dødens Skygge-Dale!

Men hvad saa? hvad skal, hvad vil den halvveis præstelige Beenhuus-Tale her i Skilderiet af Dagens levende og friske Penne?

Den vil staae her paa sit Sted, som en Erindring om, at jeg har og en Pen, og at min Pen har og en *Dag-Bog* for 1818, som var saa næsten skrevet ud, før Hunde-Dagene begyndte, og som jeg kun satte Anmærkninger til i *Fiske-Maaneden*. Den vil minde om, hvad der er sandt, at i Aar, som i Fjor, var der i *Skoven* en frygtelig Taushed, et frygteligt Mørke, en frygtelig Eensomhed, hvis Lige jeg aldrig før har kjendt: Taushed, for hvem der ikke regner Kjækken og Galen og Snorken for Andet, end hvad det i Aandens Øre er: *U-Lyd*; Mørke, for hvem der ei indbilder sig, at *hans egen* lille Praas, der svirper ud i Vinden, mens han vender sig, at *den* kan gjøre lyst i Skoven,

1523Naar Natten udruller sit sorte Slør,
Og Dagen dør,

ja, naar selv:

Midnattens Maane sig skjuler bag Skye,
Og Stjernerne længer ei blinke;

Eensomhed, for hvem der ikke kalder Tummel Selskab og Snak Samtale! Ja, den skal minde om, hvad der er sandt, og hvad jeg er sikker paa, enhver i Danmark, hvis Kinder før har glødet i Straalerne af Aandens Soel, hvis Hjerte før har banket høit, og smeltet hen ved Tonerne fra Hoved-Hvælvingen og Hjerte-Dybet, skal indrømme, at der i Fjor, i Danmarks *Fugle-Skov*, ei holdtes nogen Jubel-Fest for Aand og Hjerte, men snarere

et Gravøl, hvor Aand og Hjerte, som fortvivlede: som Asmund og Ragnhild, tog Afskeed fra Marken, for at indmure sig i Mørket. Jeg nævnede Asmund, og hvem der har et opladt Øje, seer vel hvad jeg mener: at jeg mener Nordens høje Kæmpe-Aand, der, end saa seent i Tidens Kveld, besøgte os med Adam Øehlenschläger, men nu, som et Gjenfærd af sig selv, ynkelig raste, gav Helte-Driften og Fostbroder-Skabet Skyld for sin selvgjorte Skjebne, og syndes i sit eget Øie kun at have trende Kaar: aldeles at omskabe sig selv fra Aand til *Kjød*, eller at glemme sig selv i Intets Skjød, eller ved et *Krampe-Træk* tage Kjødet med i Evigheden: altsammen lutter *Umueligheder*. Hvad Under, at Aanden som rasede saa, forsvandt, uvist, til hvilken Side; og hvad Under, at der for aandekjære Hjerter blev tomt og eensomt her i Skoven, saa de, som Rerek og som Alfred, kunde vel faae i Sinde at drage bort fra Sællands Bøge, og lede om Opmuntring i Landet, hvor Citronen groer. Ja, Aander! saae I ikke Alfred, saae I ikke Unger-Svenden med det ømme Hjerte, saae I ikke Bernhard Ingemann drage taus, vemodig bort, da Haabet syndes reent udslukt om Asmunds Redning! Forstod I ikke, det var Asmunds Krampe-Træk, hvorunder *Elnas* Hjerte hardtad brast, da hun forgjæves havde med sin Jomfru-Haand bevæget Kirke-Klokkerne til Bede-Slag! Saae I ei, at Elnas Skjald kun vidste Raad for hendes Hjerte i et sælsomt Eventyr, ja vidste dog i Grunden intet Raad, thi hendes Hjerte slog jo kun i hans: i Skjaldens, i *Halvdans*, som forlod os med det vemodsfulde Kvad:

- 1 1524 Farvel, I Brødre, djærve, troe!
Hos eder kan ei Skjalden boe;
Farvel, min Barndoms grønne Strand!
Her er dog ei mit Fædreland.
- 2 Mod Øst, mod Øst gaaer nu min Gang,
Med Pilgrimstav, med Harpeklang,
Hvor Stjerne-karmen ruller nu,
Didhen, didhen staaer Skjaldens Hu.
- 3 Den over Oljebjerget gaaer,
Ved Kedron Stjernen stille staaer,
Den seer, hvor Lyset kommer fra,
Den ruller over Golgatha.
- 4 Did, hvor den høie Frelser stod,
Did kalder mig hans Hjerteblod,
Farvel, hver Ven paa Verdens Øe!
Hvor Herren leved, vil jeg døe.
- 5 Mod Øst, mod Øst gaaer Skjaldens Gang,
Med Pilgrimstav, med Harpeklang;
Af Jorden slettes skal mit Spor,
Min Kjærlighed i Himlen boer!

Hvem tør i Danmark tale med om Aand, som ikke seer, at Ingemanns Hjerte begeistredes af Øehlenschlägers Aand, og kunde derfor aldrig skildre os en anden *Helt* end *dens*, men kun i Vexel-Kvad udtone den dybeste og reneste Helte-Kjærlighed, som Skjalden føle kan i Støvet: en Kjærlighed, hvis Gjenstand vel er ikke *synlig* paa Jorden, men kan dog være *legemlig* i Aandens Ord, og derigjennem aabenbare sig som *Billed*. Hjertet *vilde ikke følge* Aanden paa dens vilde Jagt i Luften, men eengang overraskedes det dog af Løve-Ridderen, fortrød det udentvivl, og opgav Haabet om at see en ægte, nordisk christen Helt, som det kunde jublende knytte sig til, for Tiden og for Evigheden!

Hvem der har ikke bedre Forstand, maa, om det kan fornøje ham, gjerne kalde saadan Tale: Sværmerie, ja, den maa nød vendig klinge i hvert Øre, der er lukt for Aande-Pust med Mose-Uld, som en uvedkommende og uforstaaelig Surren; men jeg er af den stadige Mening, at en Forfatter, som maa tale mangt et Ord til Tidens U-aand, har ogsaa Lov til at tale enkelte, som den ei fatter, men som Aander godt forstaae. Det Følgende skal, haaber jeg, være desfatteligere for 1525 Alle, thi saa passende det sikkert er, at tale historisk om Aander, i Billeder, laante af deres egen Historie, saa latterligt vilde det være, i et *saadant* Billed-Sprog at fortælle de Pennes Idrætter, som ingen anden Historie har end deres eget Dag-Blad, og det er, som man veed, Tilfældet med Dagens fleste Penne. (Fortsættes.)